

Binnen welk reglementair kader werken de gemeenten?

Gemeenten zijn als instellingen verankerd in de Grondwet. Hun taak bestaat erin uitsluitend gemeentelijke belangen te behartigen.

Sinds de Lambertmont-akkoorden van 2001 zijn de gewesten bevoegd om het reglementaire organieke kader van gemeenten op hun grondgebied te wijzigen.

De Grondwet

De Grondwet legt de essentiële principes (art. 162) vast waarop de wetgever zich moet inspireren:

- rechtstreekse verkiezing van de leden van de gemeenteraad
- recht van de gemeente om haar eigen belangen te regelen
- bestuurlijk toezicht
- openbaarheid van gemeentelijke aangelegenheden zoals gemeenteraadsvergaderingen, stemmen van meerjarenplan en jaarrekeningen

De **fiscale bevoegdheid** van gemeenten wordt verleend op grond van artikel 170 § 4 van de Grondwet, waarbij geen enkele gemeentebelasting zonder goedkeuring van de gemeenteraad mag ingevoerd worden.

De Gemeentewet en regionalisering

De grondwettelijke principes vinden hun oorsprong in de Gemeentewet van 30 maart 1836, die nadien meermaals is aangepast. Na verschillende institutionele hervormingen is de organisatie van de lokale overheden bijna volledig naar de gewesten overgeheveld. Sinds de bijzondere Wet van 13 juli 2001 regelen gewesten zelf de samenstelling, organisatie, bevoegdheid en werking van provinciale en gemeentelijke instellingen op hun grondgebied, met inachtneming van de grondwettelijke waarborgen voor lokale autonomie.

Bepaalde bevoegdheden zoals de politie en controle op het taalevenwicht zijn evenwel federaal.

De **gewesten** hebben hun nieuwe bevoegdheden aangewend om de organisatie van de gemeenten te hervormen.

- Het **Decreet Lokaal Bestuur (DLB)** vervangt het Gemeentedecreet en het OCMW-decreet sinds 1 januari 2019. Het beoogt een verregaande integratie van gemeente en OCMW op politiek en administratief vlak.
- De **Code de la démocratie locale et de la décentralisation** bundelt in het Waalse Gewest de verschillende wetgevingen over de lokale overheid. Een decreet van 28 maart 2024 vereenvoudigt de organisatie van de gemeentelijke en provinciale organen, de publieke communicatie, administratieve procedures en de rol van de financieel directeur. Dit decreet is van kracht sinds 1 september 2024.
- **Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest** heeft een aantal wijzigingen doorgevoerd in de bepalingen van de Nieuwe Gemeentewet.
- De **Duitstalige Gemeenschap**, sinds 2015 bevoegd voor lokale besturen, heeft in 2015 en 2016 verschillende programmadecreten aangenomen die de gemeentelijke werking en het toezicht hebben hervormd.